

GRUDZIEŃ 2024

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR JAPOŃSKI

GRUDZIEŃ 2024

Najważniejszym wydarzeniem w grudniu było spotkanie ministrów spraw zagranicznych Chin i Japonii

Strona japońska zaprezentowała plany złagodzenia polityki wizowej dla podróżujących z Chin. Zapowiedziano wzmocnienie współpracy naukowej i wymiany międzykulturowej. Rząd w Pekinie potwierdził obietnice dotyczące stopniowego wznawiania importu japońskich owoców morza. Na kolejnych spotkaniach wysokiego szczebla mają zostać poruszone najważniejsze kwestie sporne w tym problemy historyczne.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

2 grudnia: relacje chińsko-japońskie coraz mniej ważne. Badanie przeprowadzone przez japoński think tank Genron NPO i China International Communications Group pokazało, że Chińczycy postrzegają relacje z Japonią jako znacznie mniej istotne niż kiedyś. Prawie 60% chińskich respondentów stwierdziło, że stosunki japońsko-chińskie są „nieważne” lub „stosunkowo nieważne”. W podobnym badaniu przeprowadzonym rok wcześniej liczba ta wynosiła 40%. Dla porównania 67,1% japońskich respondentów stwierdziło, że stosunki z Chinami są „ważne” lub „stosunkowo ważne”, a tylko 5% nie przywiązuje do nich większej wagi. Wyniki badania pokazują, że w Chinach możemy zaobserwować szybkie pogorszenie postrzegania roli Japonii. Zdaniem członków China International Communications Group zmiana nastawienia jest efektem japońskiej polityki dotyczącej Wysp Senkaku, Tajwanu i sytuacji na Morzu Południowochińskim. Badanie pokazało również, że coraz większa liczba Chińczyków dostrzega proces coraz silniejszej militaryzacji Japonii.

4 grudnia: Japonia łagodzi wymagania wizowe dla obywateli Chin. Japoński rząd zamierza złagodzić wymogi wizowe dla obywateli Chin odwiedzających Japonię, mając na celu zachęcenie do większej wymiany transgranicznej, ponieważ oba kraje pracują nad wzmocnieniem więzi, zwłaszcza gospodarczych. Chińscy turyści ubiegający się o wizę do Japonii muszą przedstawić kilka dokumentów, takich jak dowód dochodu i salda kont bankowych. Chińskie biura podróży zwróciły się do Japonii z prośbą o zniesienie wymogu dotyczącego salda bankowego, a także o rozszerzenie kwalifikowalności i przedłużenie okresów ważności wiz wielokrotnego wjazdu. Niektóre z nich zażądały również całkowitego zwolnienia z obowiązku wizowego w przypadku podróży do

określonych regionów, takich jak prefektura Okinawa. Japoński minister spraw zagranicznych Takeshi Iwaya podczas nadchodzącej wizyty w Pekinie będzie rozmawiał na temat polityki wizowej. Pekin zniósł większość ograniczeń wizowych dla krótkoterminowych wizyt obywateli Japonii, wzywając rząd w Tokio do przyjęcia podobnych środków w ramach „zasady wzajemności”.

5 grudnia: japońscy producenci zaniepokojeni ograniczeniami w chińskim eksporcie krytycznych materiałów. Chińskie Ministerstwo Handlu, w odpowiedzi na politykę Waszyngtonu, ogłosiło zakaz eksportu krytycznych materiałów podwójnego zastosowania do USA, w tym galu, który jest używany w produkcji chipów i germanu, który jest używany do produkcji czujników światła podczerwonego. Pomimo tego, że najnowsze ograniczenia nie są ukierunkowane na dostawy do Japonii, wielu importerów jest zaniepokojonych ostatnimi ruchami Chin na rynku rzadkich minerałów. We wrześniu Pekin dodał antymon, stosowany w produkcji samochodów i elektroniki, do listy towarów eksportowanych, które wymagają wstępnego zatwierdzenia. Eksporterzy muszą dostarczyć informacje o użytkowniku końcowym i końcowym zastosowaniu materiału, aby otrzymać zgodę. W efekcie chiński eksport antymonu spadł o około 90%, a dostawy do krajów innych niż Rosja i Indie zostały wstrzymane.

13 grudnia: japoński rząd zwiększy znaczenie energetyki jądrowej w krajowym koszyku energetycznym. Projekt nowej Strategii Energetycznej zostanie przedstawiony w nadchodzących tygodniach. Sformułowania dotyczące ograniczenia zależności od energii nuklearnej został po raz pierwszy dodane do planu energetycznego po awarii elektrowni jądrowej Fukushima Daiichi w 2011 roku. Japoński rząd ponownie postrzega energię jądrową jako kluczowy czynnik wsparcia wzrostu gospodarczego i zielonej transformacji. Wraz ze wzrostem generatywnej sztucznej inteligencji zwiększy się również zapotrzebowanie na energię elektryczną. Rząd chce wykorzystać energię jądrową i inne źródła energii, aby zapewnić stabilne dostawy prądu. Rząd podejmie również wysiłki w celu przywrócenia japońskich reaktorów jądrowych do pracy, przy zachowaniu standardów bezpieczeństwa. Pozwoli to spółkom energetycznym na zastąpienie wycofanych z eksploatacji reaktorów jądrowych nie tylko w tym samym miejscu, ale także w innych elektrowniach.

14 grudnia: Stany Zjednoczone rozpoczęły przenoszenie personelu wojskowego z Okinawy na Guam. Zgodnie z porozumieniem podpisanym w 2012 roku, rozpoczęło się przenoszenie oddziałów Korpusu Piechoty Morskiej Stanów Zjednoczonych z japońskiej prefektury Okinawa na Guam. Pierwszy transfer obejmuje 100 pracowników logistycznych. Docelowo ponad 4000 z około 19 000 marines przebywających na Okinawie zostanie przeniesionych na amerykańskie terytorium wyspiarskie na Pacyfiku. Zmniejszenie liczby amerykańskich żołnierzy na wyspie ma duże znaczenie dla populacji lokalnej.

15 grudnia: Wielka Brytania przystępuje do porozumienia CPTPP. Wielka Brytania dołączyła do kompleksowego i progresywnego porozumienia o partnerstwie transpacyficznym CPTPP. Jest to pierwsze rozszerzenie umowy handlowej, która została zawarta w 2018 roku. CPTPP zakłada kompleksowe zniesienie ceł na wszystkie towary, ma na celu promowanie wolnego handlu usługami i liberalizację inwestycji. Łączna populacja regionu, który obejmuje umowa wzrośnie z 510 milionów do około 580 milionów. Łączne PKB członków ugrupowania osiągnie 15% światowej wartości. Chiny, Tajwan, Ukraina i inne gospodarki złożyły wnioski o członkostwo. Japoński rząd odegrał kluczową rolę w procesie akcesji Wielkiej Brytanii.

17 grudnia: Donald Trump wybrał nowego ambasadora w Japonii. Prezydent elekt USA Donald Trump wybrał George'a Glassa, dewelopera z Oregonu i byłego ambasadora w Portugalii, na swojego głównego wysłannika do Japonii. Glass był jednym z kilku wczesnych inwestorów w Trump Media & Technology Group. Część przedstawicieli japońskiej administracji sugerowała by pozycję zajęła Ivanka Trump lub jej mąż, Jared Kushner, aby stworzyć bezpośrednią linię komunikacji z Białym Domem.

23 grudnia: dalszy spadek poparcia dla gabinetu Ishiby. Wskaźnik dezaprobaty dla gabinetu premiera Japonii Shigeru Ishiby przekroczył 50% w najnowszym sondażu Nikkei-TV Tokyo. Niezadowolenie obywateli wzrosło do 51%, czyli o 5 punktów procentowych w porównaniu z poprzednim badaniem. Głównym powodem niezadowolenia jest dominacja członków Partii Liberalno-Demokratycznej w nowym gabinecie oraz brak rozpoznawalności międzynarodowej premiera. Wskaźnik poparcia dla premiera również spadł o 5 punktów w porównaniu z listopadowym badaniem. Premier Ishiba jest doceniany za swoją wiarygodność.

25 grudnia: spotkanie ministrów spraw zagranicznych w Pekinie i nowe zasady wizowe dla obywateli Chin. Japonia wprowadzi 10-letnią wizę turystyczną wielokrotnego wjazdu skierowaną do osób zamożnych. Inne zmiany obejmują podwojenie maksymalnej długości pobytu dla turystów podróżujących w grupach do 30 dni, a także zwolnienie podróżnych w wieku 65 lat i starszych z wymogu przedstawienia dowodu zatrudnienia. Posunięcia te mają na celu zaoferowanie podróżnym więcej czasu na opuszczenie dużych miast i odwiedzenie obszarów wiejskich. Japonia zniesie również zasadę, która wymaga, aby osoby posiadające trzyletnią wizę turystyczną wykorzystały ją w ciągu trzech miesięcy od jej wydania. Zmiany w ruchu wizowym zostały ustalone podczas spotkania między japońskim ministrem spraw zagranicznych Takeshim Iwayą i jego chińskim odpowiednikiem Wang Yi w Pekinie. Japonia i Chiny zawarły 10 porozumień ogólnych. Jedno z nich dotyczy promowania wymiany

międzyludzkiej obejmującej szkoły, uniwersytety i ośrodki analityczne. Innym jest nawiązanie współpracy w dziedzinie turystyki. Rzecznik chińskiego ministerstwa spraw zagranicznych Mao Ning powtórzył, że import japońskich owoców morza będzie „stopniowo wznowiany” po uruchomieniu międzynarodowego mechanizmu monitorowania.

27 grudnia: rząd przygotowuje się do zatwierdzenia kolejnego rekordowego budżetu. Japoński rząd ma zatwierdzić rekordowy budżet na rok fiskalny 2025 w wysokości 731,28 mld USD. Pomimo zwiększenia wydatków, przy spodziewanych rekordowo wysokich dochodach podatkowych emisje obligacji spadną o około 6,8 bln jenów w porównaniu z początkowym budżetem fiskalnym na rok 2024. Oznacza to, że jedna czwarta wydatków zostanie sfinansowana z emisji zadłużenia. Propozycja budżetu uzgodniona przez Partię Liberalno-Demokratyczną i partnera koalicyjnego Komeito jest większa niż początkowy budżet fiskalny na 2024 rok, co odzwierciedla rosnące wydatki na zabezpieczenia społeczne i obronę.

27 grudnia: skandal w japońskim sektorze zbrojeniowym. Japońskie Ministerstwo Obrony donosi, że jego główny wykonawca Kawasaki Heavy Industries Ltd. od co najmniej czterdziestu lat przeprowadzał fikcyjne transakcje ze swoimi podwykonawcami. Takie praktyki w ciągu ostatnich sześciu lat kosztowały podatników 11 milionów dolarów. Kawasaki Heavy regularnie otrzymuje zamówienia na konserwację i naprawy okrętów podwodnych należących do Morskich Sił Samoobrony. W zamian za przyznanie kontraktu fikcyjne fundusze były wykorzystywane do zakupu towarów takich jak sprzęt AGD i przenośne konsole do gier dla członków Sił Samoobrony na podstawie ich prośb. Ujawnienie skandalu nastąpiło po wykryciu serii przypadków niewłaściwego postępowania, w tym niewłaściwego obchodzenia się z informacjami niejawnymi, przypadków nękania podwładnych i nieuczciwego otrzymywania dodatków służbowych, co doprowadziło do działań dyscyplinarnych przeciwko 218 członkom SDF i biuroministwa Obrony.

31 grudnia: groźby nałożenia ceł przez administrację Donalda Trumpa odstraszały od inwestycji w Chinach. Wyniki ankiety przeprowadzonej przez Nikkei pokazały, że ponad 40% liderów japońskich firm ponownie rozważy zasadność własnych strategii operacyjnych w Chinach, w odpowiedzi na zapowiedzi prezydenta elekta USA Donalda Trumpa. Prezydent elekt zapowiedział, że zamierza nałożyć dodatkowe 10% cła na towary z Chin. Podczas swojej kampanii Trump zasugerował, że może podnieść cła nawet o 60%. Większość firm przyjmuje postawę wyczekującą, biorąc pod uwagę koszty związane z restrukturyzacją łańcuchów dostaw. Niektóre firmy jednak już wykonują pierwsze kroki. Firma Ricoh planuje przeniesienia produkcji drukarek i

innego sprzętu biurowego na eksport do USA z Chin do Tajlandii. Producenci części samochodowych analizują wzrost potencjalnych kosztów produkcji związany z przeniesieniem jej poza granice Chin.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem w grudniu było spotkanie ministrów spraw zagranicznych Chin i Japonii, które może zwiastować ocieplenie relacji na froncie dyplomatycznym i gospodarczym.

Administracja Ishiby na początku listopada wysłała doradcę ds. bezpieczeństwa z wizytą do Pekinu, w celu przygotowania gruntu pod przyszłe negocjacje. W tym samym miesiącu premier Ishiba Shigeru odbył swoje pierwsze spotkanie z chińskim prezydentem Xi Jinpingiem podczas szczytu Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku w Peru. Kolejnym kluczowym etapem negocjacji było grudniowe spotkanie ministrów spraw zagranicznych w Pekinie. Strona japońska zaprezentowała plany złagodzenia polityki wizowej dla podróżujących z Chin. Podpisano również porozumienia w obszarze wzmocnienia współpracy naukowej i wymiany międzykulturowej. Rząd w Pekinie potwierdził obietnice dotyczące stopniowego wznowiania importu japońskich owoców morza. Na kolejnych spotkaniach wysokiego szczebla mają zostać poruszone najważniejsze kwestie sporne w tym problemy historyczne.

Jak na razie sygnały płynące z kierownictwa ChRL są raczej pozytywne. Częściowe zniesienie ograniczeń importowych a przede wszystkim złagodzenie wymagań wizowych przez oba państwa może zwiastować gotowość do rozwoju współpracy biznesowej pomiędzy Tokio a Pekinem. Otwartość Pekinu na wznowienie rozmów wysokiego szczebla z Tokio jest najprawdopodobniej wypadkową zaostrzenia relacji dyplomatycznych ze Stanami Zjednoczonymi oraz niepewnych perspektyw dotyczących rozwoju gospodarczego i handlu. Należy jednak pamiętać, że japońskie plany dotyczące rozwinięcia współpracy z Pekinem mogą zostać zweryfikowane przez plany prezydenta Donalda Trumpa, który będzie najprawdopodobniej oczekiwał okazania solidarności w nadchodzącym konflikcie handlowym. W obliczu niepewnych relacji politycznych nie można zapominać o bardzo istotnej roli grup biznesowych. Niestety badania ankietowe pokazały, że japońskie przedsiębiorstwa coraz bardziej obawiają się prowadzenia działalności na terytorium Chin. Złagodzenie ograniczeń wizowych i kontynuowanie rozmów dyplomatycznych wysokiego szczebla mogłoby przynajmniej spowolnić ten niepokojący trend.

Jednocześnie warto zwrócić uwagę na widoczny spadek poparcia dla premiera Shigeru Ishiby spowodowany brakiem nawiązania bezpośredniego kontaktu z prezydentem Donaldem Trumpem i licznymi wpadkami dyplomatycznymi.

Ishiba Shigeru rozpoczął działania dyplomatyczne na kilku frontach. Najważniejszym zadaniem była próba spotkania z Donaldem Trumpem po jego zwycięstwie w wyborach prezydenckich. Japońska dyplomacja podjęła próby nawiązania dialogu z doradcami prezydenta. Niestety okazało się, że spotkanie w tym roku będzie najprawdopodobniej niemożliwe. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na spotkanie Akie Abe z Donaldem Trumpem. Jej wizyta na Florydzie miała miejsce zaledwie miesiąc po tym, jak otoczenie prezydenta elekta poinformowało przedstawicieli premiera Ishiby, że organizacja osobistego spotkania będzie niemożliwa. Zespół Trumpa wyjaśnił, że prezydent elekt nie mógł przeprowadzić z nim rozmów przed objęciem urzędu ze względu na ograniczenia prawne. Od tego czasu Donald Trump spotkał się jednak z innymi światowymi przywódcami, w tym z premierem Kanady Justinem Trudeau i prezydentem Francji Emmanuelem Macronem. Działania prezydenta Trumpa są w Japonii postrzegane jako wyraźny sygnał braku chęci rozwoju współpracy z nową japońską administracją, co można odczytywać jako słabość premiera Ishiby. Część japońskiego społeczeństwa surowo oceniła także aktywność dyplomatyczną nowego premiera podczas pierwszych spotkań w Peru i Brazylii. Ishibie wytknięto wiele błędów takich jak, podawanie ręki innym światowym przywódcom na siedząco, brak obecności na grupowym zdjęciu podczas międzynarodowego szczytu i niechlujne spożywanie posiłków.

II.JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

18 grudnia: Japonia zwiększy wsparcie dla Ukrainy w sektorze kolejowym.

Japonia zamierza wzmocnić swoje wsparcie dla odbudowy ukraińskiej infrastruktury, poprzez ustanowienie specjalnej rady koordynacyjnej. Japoński rząd przekazał Ukrainie 25 000 ton stalowych szyn R-65. Kijów poprosił o przekazanie dodatkowych 25 000 ton, aby pilnie odbudować zniszczoną sieć. Organizacja JICA została wykorzystana do ułatwienia odbudowy 200 kilometrów uszkodzonych torów kolejowych w Ukrainie w latach 2023-2024. Od teraz jej obowiązki w tym zakresie przejmie nowa rada koordynacyjna.

18 grudnia: Ukraina próbuje przyciągnąć więcej inwestycji z Japonii.

Minister gospodarki Ukrainy, Julia Svyrydenko, wzięła udział w forum biznesowym, w Osace. W wydarzeniu, zorganizowanym przez Japońską

Organizację Handlu Zagranicznego (JETRO), wzięli udział przedstawiciele rządów Ukrainy i Japonii, Ukraińskiej Izby Handlowo-Przemysłowej, Federacji Pracodawców Ukrainy, 20 ukraińskich firm i ponad 200 przedstawicieli sektora prywatnego z Japonii. Handel z Japonią zanotował wyraźny wzrost od rozpoczęcia rosyjskiej inwazji. Obecnym celem Kijowa jest nie tylko rozwój handlu z Japonią, ale także przyciągnięcie długotrwałych japońskich inwestycji i zwiększenie produkcji japońskich towarów w Ukrainie.

24 grudnia: Ukraina otrzymała miliard dolarów od Japonii i Wielkiej Brytanii. Ukraina otrzymała 1 mld dolarów od Japonii i Wielkiej Brytanii w ramach programu Banku Światowego Growth Foundations Development Policy Loan (DPL). Premier Ukrainy poinformował, że zebrane fundusze zostaną wykorzystane do wzmocnienia gospodarki i sfinansowania priorytetowych wydatków w sferze społecznej i humanitarnej. Wiceminister finansów Olha Zykova podkreśliła, że pożyczki wzmacniają budżet Ukrainy, jednocześnie zwiększając rozwój gospodarczy poprzez poprawę produktywności, dostęp do rynków eksportowych i wdrażanie reform niezbędnych do integracji europejskiej.

III.SYTUACJA GOSPODARCZA

5 grudnia: japońscy producenci półprzewodników przygotowują się do nowych ograniczeń po objęciu urzędu przez Donalda Trumpa. Japońscy dystrybutorzy półprzewodników przygotowują się do nałożenia kolejnych ograniczeń. Utrudnienia eksportu do Chin dotyczą głównie zaawansowanych technologii półprzewodnikowych. Japońskie firmy nie podlegają żadnym ograniczeniom w odniesieniu do produktów klasy towarowej wytwarzanych w Chinach. Restar, jeden z największych japońskich sprzedawców chipów, planuje wprowadzić system zarządzania logistyką tajwańskiego partnera WPG Holdings w swojej firmie handlowej w Singapurze w 2025. WPG jest jedną z wiodących na świecie firm zajmujących się handlem półprzewodnikami, wraz z amerykańskimi Arrow Electronics i Avnet, i ma silne powiązania z chińskimi producentami półprzewodników. Restrukturyzacja pomoże japońskiej firmie zwiększyć swoją pozycję na chińskim rynku. Firma Ryosan liczy na wzrost przychodów dzięki spółce joint venture założonej w Chengdu z chińskim producentem pojazdów elektrycznych IAT Automobile Technology. Po wprowadzeniu ograniczeń handlowych spółka stała się kanałem dla pozyskiwania półprzewodników produkowanych w Chinach dla innych japońskich producentów części samochodowych.

12 grudnia: rekordowe dochody lotniska w Kansai po powrocie turystów.

Spółka Kansai Airports, która zarządza międzynarodowym portem lotniczym Kansai, portem lotniczym Osaka i portem lotniczym Kobe, grudnia opublikowała bardzo dobre wyniki finansowe za pierwszą połowę roku fiskalnego 2024. Zysk operacyjny za ten okres wzrósł do 201 mln USD, czyli około 2,4 razy więcej niż w tym samym okresie ubiegłego roku. Japońskie firmy transportowe zarabiają dzięki wyraźnemu zwiększeniu liczby turystów zagranicznych.

13 grudnia: Toyota zapowiedziała nową inwestycję w Stanach Zjednoczonych.

Toyota zbuduje nowy zakład lakierniczy w ramach inwestycji o wartości 922 milionów dolarów w kompleksie fabrycznym w Georgetown w stanie Kentucky. W lutym firma ogłosiła, że zainwestuje 1,3 miliarda dolarów rozwój fabryki, aby móc zbudować nowy trzyczędowy elektryczny SUV, który będzie sprzedawany w Stanach Zjednoczonych. Projekt zwiększy również elastyczność przyszłej produkcji pojazdów przeznaczonych na rynek amerykański.

17 grudnia: Son Masayoshi zapowiada nowe inwestycje w Stanach Zjednoczonych.

Prezes i dyrektor generalny SoftBank Group, Masayoshi Son spotkał się z prezydentem elektą Donaldem Trumpem na Florydzie, gdzie zapowiedział utworzenie nowej inwestycji w Stanach Zjednoczonych o wartości 100 miliardów dolarów. Projekt będzie dotyczył inwestycji w projekty badań nad sztuczną inteligencją, poprzez utworzenie centrów danych niezbędnych dla jej rozwoju. Oczekuje się, że inwestycja stworzy 100 000 miejsc pracy w ciągu najbliższych czterech lat.

20 grudnia: pomimo złagodzenia polityki wizowej większość japońskich firm obawia się prowadzenia działalności na terytorium Chin.

Mount Fuji Dialogue Young Forum przeprowadziła ankietę internetową wśród przedsiębiorców z Japonii, która zawierała pytanie o to, czy japońscy pracownicy powinni mieć prawo mieszkać lub odwiedzać Chiny w związku z ryzykiem zatrzymania na mocy zaostrzonego prawa antyszpiegowskiego. 46 procent respondentów stwierdziło, że „wszystkie zadania pracowników lub podróże służbowe do Chin powinny zostać wstrzymane, niezależnie od stanowiska”. 12 procent odpowiedziało, że takie działania powinny zostać wstrzymane na poziomie kierowniczym lub wyższym, podczas gdy 9% ankietowanych stwierdziło, że powinny one zostać wstrzymane tylko dla kadry kierowniczej wyższego szczebla. Łącznie 67% respondentów było przeciwnych wysyłaniu przynajmniej części pracowników do Chin.

23 grudnia: Nissan i Honda łączą siły. Japońscy producenci samochodów Honda i Nissan ogłosili plany fuzji, która ma utworzyć trzeciego co do wielkości producenta samochodów na świecie pod względem sprzedaży. Mitsubishi

Motors, również ma dołączyć do rozmów na temat integracji działalności. Japońscy producenci samochodów pozostają w tyle za innymi rywalami w sektorze produkcji pojazdów elektrycznych i starają się obniżyć koszty produkcji. Honda i sojusz Nissana z francuskim Renault SA i mniejszym producentem samochodów Mitsubishi Motors Corp. mogą konkurować z Toyota Motor Corp. i niemieckim Volkswagen AG pod względem sprzedaży i wielkości inwestycji technologicznych.

24 grudnia: opozycja krytykuje rządowy mechanizm wsparcia firmy Rapidus. W listopadzie japoński rząd zaprezentował siedmioletni program wsparcia krajowego sektora produkcji półprzewodników i sztucznej inteligencji o wartości 63 miliardów dolarów. Pierwsza transza środków została rozdysponowana w ramach dodatkowego budżetu na rok fiskalny kończący się w marcu 2025 roku. Znaczna część funduszy zostanie przeznaczona na wsparcie budowy fabryki Rapidus na wyspie Hokkaido. Premier Shigeru Ishiba powiedział, że Japonia nie wyemituje obligacji rządowych w celu pokrycia deficytu. Zamiast tego większość dotacji pochodzi z niewykorzystanych pieniędzy na pomoc w związku z pandemią COVID 19. Satoshi Honjo, ustawodawca z opozycyjnej Konstytucyjnej Partii Demokratycznej stwierdził, że środki pomocy w związku z pandemią zostały pierwotnie sfinansowane z obligacji pokrywających deficyt. Dlatego też przesunięcie środków nazwał sprzeniewierzeniem finansów publicznych i oszukiwaniem społeczeństwa. Rząd kategorycznie odpycha zarzuty opozycji.

24 grudnia: przejęcie U.S. Steel najprawdopodobniej zostanie zablokowane przez prezydenta Bidena. Amerykański panel rządowy badający potencjalne przejęcie U.S. Steel przez Nippon Steel nie osiągnął porozumienia w sprawie zatwierdzenia oferty japońskiego producenta stali. Decyzja jest efektem rocznej dyskusji między Nippon Steel a Komitetem ds. Inwestycji Zagranicznych w Stanach Zjednoczonych (CFIUS), w celu złagodzenia obaw związanych z bezpieczeństwem narodowym. Decyzja o przyszłości przejęcia wartego prawie 15 miliardów USD leży teraz w rękach prezydenta Joe Bidena. Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami, prezydent najprawdopodobniej podejmie decyzję o zablokowaniu umowy. Japoński producent stali zwrócił się do prezydenta Bidena o wzięcie pod uwagę „ogromnych wysiłków, jakie japońska firma podjęła w celu rozwiązania wszelkich obaw związanych z bezpieczeństwem narodowym” oraz zobowiązań podjętych na rzecz rozwoju U.S. Steel i amerykańskiego przemysłu stalowego.

26 grudnia: Japonia planuje wprowadzenie ułatwień wizowych dla startupów. Japoński rząd jeszcze bardziej złagodzi ograniczenia dotyczące programu „wiz startowych”, przeznaczonych dla zagranicznych przedsiębiorców planujących założyć działalność w tym kraju. Od przyszłego roku, posiadaczom

wiz zostanie przyznany dwuletni okres karencji na spełnienie wymogów kwalifikacyjnych. Obecnie okres karencji jest przyznawany tylko w niektórych gminach. Rząd wspiera budowę nowych startupów poprzez przyciąganie zagranicznych talentów pracujących nad najnowocześniejszymi technologiami. Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Gospodarki, Handlu i Przemysłu (METI) dokonają przeglądu odpowiednich przepisów, które wejdą w życie 1 stycznia. Cudzoziemcy wjeżdżający do Japonii w celu rozpoczęcia działalności gospodarczej muszą pozyskać biuro i zatrudnić co najmniej dwie osoby lub posiadać wpłacony kapitał w wysokości co najmniej 31 760 USD przed wjazdem. Japoński rząd uruchomił program wizowy w 2015 roku. Piętnaście wyznaczonych gmin, w tym Tokio i Fukuoka pozwala obcokrajowcom na pobyt do półtora roku przed spełnieniem wymogów dotyczących otwarcia biura i innych zobowiązań. Do roku fiskalnego 2023, 523 obcokrajowców otrzymało wizy startowe w ramach tego programu.

KOMENTARZ

W kontekście gospodarczym warto zwrócić uwagę na szereg niepewności związanych z możliwością rozpoczęcia kolejnego etapu rywalizacji chińsko-amerykańskiej. Japoński sektor biznesowy obawia się nałożenia nowych celów oraz zakłócenia dostaw kluczowych materiałów importowanych z Chin. Zgodnie z oczekiwaniami japońscy przedsiębiorcy z sektora motoryzacyjnego, będą próbowali udobruchać prezydenta Donalda Trumpa poprzez zwiększenie inwestycji na terytorium Stanów Zjednoczonych. Znaczna część japońskiego biznesu obawia się możliwości zaostrzenia polityki handlowej Waszyngtonu nie tylko w stosunku do Chin ale także do Japonii. Brak bezpośredniego kontaktu pomiędzy otoczeniem Donalda Trumpa a administracją Shigeru Ishiby. Negatywnym, lecz przewidywalnym sygnałem w relacjach dwustronnych był również brak ostatecznej decyzji dotyczącej projektu przejęcia U.S. Steel przez japoński koncern Mitsubishi. Pomimo licznych obietnic dla amerykańskich pracowników i zapewnień ze strony japońskiej, decyzja została oddana w ręce prezydenta Bidena, który najprawdopodobniej zablokuje przejęcie. Podsumowując, przyszłość relacji japońsko-amerykańskich w obszarze gospodarczym stoi pod dużym znakiem zapytania. Jej przyszłość będzie zależna od pierwszych decyzji handlowych administracji Donalda Trumpa po jego zaprzysiężeniu.

W grudniu pojawiło się również wiele pozytywnych informacji dotyczących relacji gospodarczych z Chinami. Najważniejszą zmianą jest wznowienie ruchu

bezwizowego dla Japończyków oraz złagodzenie wymagań wizowych dla obywateli Chin. Należy również zwrócić uwagę na inne efekty spotkania ministrów spraw zagranicznych, takie jak projekt wzmacniania wymiany międzyludzkiej i naukowej oraz obietnice rozpoczęcia rozmów dotyczących kluczowych kwestii spornych. Niestety, pomimo garści pozytywnych sygnałów płynących z Pekinu znaczna część japońskiego biznesu obawia się katastrofalnego wpływu sankcji zapowiadanych przez prezydenta Trumpa. Jednym z pierwszych odczuwalnych efektów nowego konfliktu handlowego, są ograniczenia w eksporcie rzadkich minerałów nałożone na Stany Zjednoczone i inne państwa. Jak na razie nie udało się również złagodzić negatywnych konsekwencji zaostrzenia chińskiego prawa antyszpiegowskiego. Badania ankietowe pokazały, że coraz większa liczba japońskich przedsiębiorstw obawia się wysyłania personelu do Chin w obawie przed aresztowaniami.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

